

ANALIZA PROMETNIH NESREĆA U KOJIMA SUDJELUJE DIVLJAČ NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE

Kustura, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac
University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:489462>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied
Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

MARIJA KUSTURA

**ANALIZA PROMETNIH NESREĆA U KOJIMA SUDJELUJE
DIVLJAČ NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE**

KARLOVAC, 2023.

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

MARIJA KUSTURA

**ANALIZA PROMETNIH NESREĆA U KOJIMA SUDJELUJE
DIVLJAČ NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE**

Mentor

Mr. sc. Ivica Budor, ing. agr.

KARLOVAC, 2023.

ZAHVALE

Zahvaljujem se djelatnicima Veleučilišta u Karlovcu, osobito profesorima i predavačima na Odjelu lovstva i zaštite prirode, na podršci prilikom školovanja. Zahvaljujem se i svojem mentoru mr.sc. Ivici Budoru na motivaciji i podršci prilikom pisanja ovog rada.

ANALIZA PROMETNIH NESREĆA U KOJIMA SUDJELUJE DIVLJAČ NA TERITORIJU REPUBLIKE HRVATSKE

SAŽETAK:

Prometne nesreće u kojima je sudjeluje divljač na teritoriju Republike Hrvatske predstavlja veliki problem kako vozačima tako i lovoovlaštenicima. Unatrag nekoliko godina, otkako osiguravajuća društva osiguravaju lovoovlaštenike, dobiveni su konkretni podaci o broju naleta vozilom na divljač, a od 2022.godine, otkako Hrvatski lovački savez vrši naknadu isplate šteta oštećenim vlasnicima vozila, postoje podaci i koje vrste divljači stradavaju. Prema dostupnim podacima, pored utvrđivanja vrijednosti šteta na vozilima, napokon se može izračunati i šteta na divljači, odnosno vrijednost stradale divljači u naletima.

Ključne riječi: divljač, promet, stradavanje, šteta, osiguranje

ANALYSIS OF TRAFFIC ACCIDENTS INVOLVING WILD GAME IN TERRITORY OF THE REPUBLIC OF CROATIA

ABSTRACT:

Wildlife collisions on the territory of the Republic of Croatia represent a major problem for drivers and hunting rights holders. A few years ago, when insurance companies insure hunting rights holders, concrete data was obtained on the number of vehicle collisions with wild game, and since 2022, since the Croatian Hunting Association has been compensating damage payments to vehicle owners, there is also data on what types of game are killed. According to the available data, in addition to determining the value of damage to vehicles, it is finally possible to calculate the damage to game, that is the value of game killed in collisions.

Key words: wildlife, game, collisions, vehicle, damage, insurance

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. LOVIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ	4
2.1. Definicija lovišta	4
2.2. Granice lovišta	4
2.3. Broj lovišta po županijama	4
2.4. Površine lovišta	5
3. PROMETNICE I VOZILA U REPUBLICI HRVATSKOJ	6
3.1. Ceste	6
3.1.1. Javne ceste.....	6
3.1.2. Nerazvrstane ceste.....	7
3.1.3. Duljina cesta i gustoća razvrstane cestovne mreže.....	7
3.2. Željezničke pruge	8
4. NALETI VOZILOM NA DIVLJAČ	10
4.1. Broj naleta vozilom na divljač	10
4.1.1. Broj naleta po županijama.....	11
4.1.2. Broj naleta prema mjesecima.....	13
4.2. Broj naleta vozilom na divljač u odnosu na broj registriranih vozila	16
4.3. Vrste divljači	16
5. VRIJEDNOSTI ŠTETE NA VOZILIMA I ISPLATA NAKNADE ZA ŠTETU	18
5.1. Vrijednosti šteta na automobilima od 1.6.2022.- 31.5.2023. godine	18
5.2. Polica osiguranja	19
5.3. HLS i isplate naknade za štete uzrokovane naletom vozila na divljač	19
6. PRAVNO REGULIRANJE ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE UZROKOVANE NALETOM VOZILA NA DIVLJAČ	24
6.1. Osvrt na zakone	24
6.2. Sudska praksa	25
7. VRIJEDNOST STRADALE DIVLJAČI	28
7.1. Izračun vrijednosti stradale divljači u naletima	29
10.1.1. Vrijednost stradale jedinki jelena običnog.....	30
7.1.2. Vrijednost stradale jedinki srne obične.....	32
7.1.3. Vrijednost stradale jedinki divlje svinje.....	35
7.1.4. Vrijednost šteta na ostalim vrstama.....	37
8. ZAKLJUČAK	39
9. LITERATURA	40

POPIS PRILOGA

Popis slika

Slika 1. Ilustracija svjetske cestovne mreže.....	2
Slika 2. Nalet na divljač.....	3
Slika 3. Cestovna mreža Hrvatske.....	8
Slika 4. Naslovnica web stranice HLS-a	20
Slika 5. Obrazac za prijavu štete na automobilu.....	20
Slika 6. Zapisnik o izvidu štete na vozilu.....	21
Slika 7. MUP potvrda/zapisnik o prometnoj nesreći.....	23
Slika 8. Znak "divljač na cesti"	25
Slika 9. Slikovni isječak tablice vrijednosti krupne divljači	28
Slika 10. Slikovni isječak tablice vrijednosti sitne divljači	29

Popis grafikona

Grafikon 1. Broj registriраниh vozila prema godinama	9
Grafikon 2. Prikaz broja naleta vozila na divljač prema godinama.....	11
Grafikon 3. Udio naleta (%) prema županijama od 1.6.2022.- 31.5.2023	12
Grafikon 4. Broj naleta u odnosu na broj registriranih vozila.....	16
Grafikon 5. Udio vrsta divljači u naletima vozila od 1.6.2022.- 31.5.2023.....	17

Popis tablica

Tablica 1. Duljina cesta prema vrsti.....	7
Tablica 2. Broj registrirani vozila u RH na godišnjoj razini 2017.-2022.	9
Tablica 3. Broj naleta vozila na divljač prema županijama.....	13
Tablica 4. Naleti vozila na divljač prema mjesecima - druga polovica 2022.	14
Tablica 5. Naleti vozila na divljač prema mjesecima - prva polovica 2023.	15
Tablica 6. Udio vrsta divljači u naletima vozila prema županijama	17
Tablica 7. Dobna struktura jelena običnog u naletima	30
Tablica 8. Dobna struktura srne obične u naletima.....	33
Tablica 9. Dobna struktura divlje svinje u naletima.....	35

1. UVOD

Suživot čovjeka i prirode oduvijek je bio predmet proučavanja sve od pradoba pa do danas. Prvi ljudi su proučavali svoju okolinu, ponašanje životinja te prema njihovom ponašanju lovili ih, pripitomljavali ih i dr. Svaka iduća generacija ljudi, svaki idući evolucijski oblik čovjeka, učio je i proučavao ponašanja svojih prethodnika te učio vještine i nadograđivao ih novim. Svakom nadogradnjom svojih vještina, čovjek je ostavljao sve veći ekološki otisak. Iako je u tim nekim pradavnim vremenima, njegov otisak u globalnom smislu, bio zanemariv, u današnjem modernom dobu ljudski utjecaj na prirodu je golem jer čovjek svojim aktivnostima trajno mijenja okoliš. Čovjek je utjecao na mnoge promjene u okolišu aktivnim djelovanjem, ali i pasivnim. Aktivno djelovanje čovjeka na prirodu je prvenstveno izmjena prirodnih staništa koju najčešće izmjenjuje radi korištenja prirodnih dobara kao npr. krčenje šuma radi korištenja drvne sirovine te korištenje prostora koji ostaje nakon krčenja i njegova prenamjena za svoje potrebe poput poljoprivrede, izgradnje naselja i prometnica. I dok prije samo stopedesetak godina utjecaj izgradnje naselja i prometnica na ekosustav nije bio veliki problem jer nije bilo niti puno ljudi, a niti velike potrebe za izgradnjom, dok je danas ta priča sasvim drugačija. Naselja s vremenom postaju ogromna, šire se te sve više zadiru u još „netaknute“ dijelove staništa životinja.

Izgradnja prometnica je sve češća te sve više presijecaju postojeća staništa što enormno utječe na njihovu cjelovitost. Kako ceste fizički zamjenjuju stanište divljih životinja, tako i često smanjuju kvalitetu staništa u blizini jer su takva staništa fragmentirana (PINTUR i sur., 2012). Danas postoje mnoga ekološka istraživanja vezane za utjecaj cesta na ekosustav te su fokusirana na prelazak životinja preko ceste, njihovu uspješnost u tome te promatraju je li cesta prepreka kretanju divljih životinja u vidu protoku gena ili funkcionalnoj povezanosti. Ceste mogu promijeniti opstanak i reprodukciju divljih životinja, čak i među vrstama kao što su ptice koje su u mogućnosti lako prijeći ceste.

Potreba za što bržim i učinkovitijim prijevozom ljudi, roba i usluga povećava potrebu za izgradnjom što širih, što ekonomičnijih i praktičnijih cesta kojima bi se moglo

putovati brže u brzim i čvrstim vozilima. I upravo je to točka koja postaje opasna za životinje, odnosno divljač. Uz silni napredak ljudske vrste, potrebe za što bržim prometovanjem, kako bismo što brže obavili posao i namirili svoje potrebe, nismo prilagodili svoje potrebe s onim prirodnim, odnosno nismo prilagodili svoju izgradnju životinjskom svijetu. Upravo zbog toga danas imamo priliku svjedočiti sve češćim naletima vozilom na divljač i to postaje prirodni, ali i ekonomski problem.

Na svijetu ukupno postoji približno 64 milijuna kilometara (Wikipedia 2023.) cesta iz čega možemo zaključiti da je susret s divljim životinjama na cesti u svijetu svakodnevnica u svim dijelovima svijeta pa tako i kod nas.

Slika 1. Ilustracija svjetske cestovne mreže (Izvor: <https://www.visualcapitalist.com/cp/road-map-of-the-world/>)

Naleti vozilom na divljač sve je češći problem i u Republici Hrvatskoj jer je trend izgradnje prometnica, te samim time i fragmentiranja staništa, u porastu. S obzirom da naš tehnološki napredak i potreba za prijevozom ljudi, roba i usluga gotovo nikad nije pratio ekološki utjecaj izgradnje cesta, tako nije niti razvijen pravi model koji će pokrivati problematiku naleta vozilom na divljač, počevši od tehničkog dijela, odnosno prilagodbe cesta staništima pa sve do zakonodavstva koje je nedorečeno u ovakvim slučajevima.

Kako je Hrvatska relativno mlada zemlja koja svoje zakonodavstvo nije uspjela „ažurirati“ u potpunosti u skladu sa svojim novonastalim statusom suverene i neovisne države, tako zaostaje i s usklađivanjem svojeg zakonodavstva sa današnjim vremenom. Važno je istaknuti zakonske regulative jer upravo je to izvor problema u slučajevima naleta vozilom na divljač te odštete koja se isplaćuje vlasnicima oštećenih vozila. Ovo je „kamen spoticanja“ za mnoge sudionike takvih nesreća, počevši od vozača, vlasnika vozila te lovoovlaštenika koji prema današnjim zakonima snose odgovornost za štete koju divljač učini, iako je ta divljač vlasništvo države. Upravo su nesreće uzrokovane naletom vozila na divljač te promatranje njihovog rasta, vrijednosti uzrokovanih šteta te zakonodavstva vezanog za problematiku tema ovog rada.

Slika 2. Nalet na divljač (ilustacija; izvor: istockphoto.com)

2. LOVIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Definicija lovišta

Lovište je određena površina zemljišta koja je zaokružena prirodna cjelina u kojoj postoje ekološki i drugi uvjeti za uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova (Zakon o lovstvu (nn 99/18)).

2.2. Granice lovišta

Granice lovišta moraju biti uočljive, a određuju se, ovisno o prirodnoj cjelini, ekološkim, geografskim i drugim uvjetima, obalnim pojasom mora i autocestama koje sprječavaju prirodnu migraciju dlakave divljači.

Ako se granice lovišta ne mogu odrediti ovisno o prirodnoj cjelini, ekološkim geografskim i dugim uvjetima, određuju se željezničkim prugama, županijskim i lokalnim cestama, putovima, vododjelnicama, rijekama ili na drugi način.

Pri utvrđivanju granica lovišta mora se uzeti u obzir prirodna migracija divljači.

Granice lovišta moraju biti vidljivo obilježene na mjestima koja su određena lovnogospodarskom osnovom odnosno programom uzgoja divljači (Zakon o lovstvu, NN 99/18).

Prema Zakonu o lovstvu vidimo važnost prometnica u strukturi lovišta, odnosno ulogu cesta, autocesta te željezničkih pruga kao granica lovišta. Tu možemo zaključiti da su ceste i ostala infrastruktura za prijevoz ljudi i robe nekakav ograničavajući faktor za migraciju divljači, ali, kao što znamo, ne uvijek i ne u potpunosti.

2.3. Broj lovišta po županijama

Republika Hrvatska ima 1084 lovišta (Središnja lovna evidencija 2023.). Od toga zajedničkih i državnih lovišta ukupno po županijama kako slijedi:

- Zagrebačka – 83,
- Krapinsko-zagorska- 31,
- Sisačko-moslavačka- 66,
- Karlovačka- 76,

- Varaždinska- 32,
- Koprivničko- križevačka- 35,
- Bjelovarsko-bilogorska- 64,
- Primorsko-goranska- 56,
- Ličko-senjska- 62,
- Virovitičko-podravska- 34,
- Požeško-slavonska- 43,
- Brodsko-posavska- 40,
- Zadarska- 55,
- Osječko-baranjska- 106,
- Šibensko-kninska- 35,
- Vukovarsko- srijemska- 73,
- Splitsko- dalmatinska- 83,
- Istarska- 46,
- Dubrovačko-neretvanska- 31,
- Međimurska- 21,
- Grad Zagreb- 11.

2.4. Površine lovišta

Člankom 14. Zakona o lovstvu propisana je minimalna površina lovišta pa tako za otvoreno lovište vrijedi da ne može biti manje od 1000 ha, osim u slučaju otvorenog lovišta ustanovljenog na otoku ili skupini otoka površine veće od 500 ha te na zemljištu u vlasništvu pravne ili fizičke osobe, minimalne površine od 500 ha, dok za ograđeno lovište vrijedi da obuhvaća površine na kojima postoje uvjeti za intenzivni uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači, a ne može biti manje od 1000 ha.

Za uzgajališta divljači vrijedi minimalna površina od 100 ha državnog ili privatnog zemljišta na kojem se mogu uzgajati pojedine vrste divljači za uzgoj većeg broja divljači namijenjene lovu i razmnožavanju (Zakon o lovstvu, NN 99/18).

Ukupan broj lovišta u Republici Hrvatskoj zauzima površinu oko 5.476.038 Ha, što je otprilike 97% teritorija Republike Hrvatske.

3. PROMETNICE I VOZILA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1. Ceste

Cestu kao građevinu možemo definirati kao uređenu površinu namijenjenu za kretanje vozila (Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2021.)

Ceste u Republici hrvatskoj dijele se na javne ceste i nerazvrstane (Zakon o cestama NN 84/2011)

3.1.1. Javne ceste

Javne ceste su ceste koje svatko može slobodno koristiti na način i pod uvjetima određenim Zakonom o cestama.

One se dijele na:

a) autoceste

Autoceste su javne ceste s tehničkim karakteristikama autoceste određenim propisima kojima se uređuje sigurnost prometa na cestama, koje imaju funkciju povezivanja Republike Hrvatske u europski prometni sustav, ostvarivanja kontinuiteta E-cesta (međunarodnim i međudržavnim sporazumima određena kao europska cesta), prometnog povezivanja regija Republike Hrvatske, omogućavanja tranzitnog prometa (Zakon o cestama, 84/11).

U Republici Hrvatskoj autocestama gospodare koncesionari poput tvrtke Hrvatske autoceste d.o.o. i ti koncesionari naplaćuju korištenje autocesta u vidu cestarina koje vozač mora platiti da bi koristio određenu dionicu autoceste. Autocesta kao takva, znatno se razlikuje od ostalih javnih cesta jer je uvijek ograđena te time sprječava priključivanje i isključivanje vozila sa sporednih prometnica pored autoceste i time onemogućuje korištenje autoceste bez plaćanja. Međutim, ograda onemogućuje i migraciju divljači, no ne u potpunosti jer se naleti vozilom na divljač događaju i na autocestama, o čemu ću kasnije govoriti.

b) državne ceste su javne ceste koje imaju funkciju povezivanja Republike Hrvatske u europski prometni sustav, prometnog povezivanja regija Republike Hrvatske, prometnog povezivanja sjedišta županija međusobno, povezivanja sjedišta županija s

većim regionalnim sjedištima susjednih država (gradovi veći od 100.000 stanovnika), omogućavanja tranzitnog prometa, koje čine cestovnu okosnicu velikih otoka i kojima se ostvaruje kontinuitet državnih cesta kroz gradove,

c) županijske ceste - javne ceste koje povezuju sjedišta županija s gradovima i općinskim sjedištima, koje povezuju sjedišta gradova i općina međusobno, preko kojih se ostvaruje veza grada ili gradskih dijelova s državnim cestama

d) lokalne ceste - javne ceste koje povezuju sjedište grada, odnosno općine s naseljima s više od 50 stanovnika unutar grada ili općine, ceste u urbanom području koje povezuju gradske četvrti sa županijskim cestama, ceste koje povezuju susjedne gradske četvrti međusobno (Zakon o cestama NN 84/2011).

3.1.2. Nerazvrstane ceste

Nerazvrstane ceste su ceste koje se koriste za promet vozilima, koje svatko može slobodno koristiti na način i pod uvjetima određenim Zakonom o cestama i drugim propisima, a koje nisu razvrstane kao javne ceste u smislu Zakona o cestama.

Nerazvrstana cesta je javno dobro u općoj uporabi u vlasništvu jedinice lokalne samouprave na čijem se području nalazi (Zakon o cestama, 84/11).

3.1.3. Duljina cesta i gustoća razvrstane cestovne mreže

Prema podacima Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture 2023.) u 2018. godini duljina svih razvrstanih cesta u Hrvatskoj iznosi ukupno 26.550,5 km i to razvrstano po sljedećem načinu prikazanom u tablici:

Tablica 1. Duljina cesta prema vrsti

Vrsta razvrstanih cesta	duljina u kilometrima
Državne	7.307,6 km
Županijske	9.371,9 km
Lokalne	8.448 km
Autoceste	1.423 km

Slika 3. Cestovna mreža Hrvatske (ilustracija; izvor: <https://www.udaljenosti.com/kako-izbjeci-autoceste.html>)

Gustoća razvrstane cestovne mreže Republike Hrvatske, zajedno s autocestama (izgrađenih i planiranih), u 2021. godini iznosila je oko 47 km cesta na 100 km² kopnene površine, temeljem Odluke o razvrstavanju javnih cesta (2021.)

3.2. Željezničke pruge

Željezničke pruge su prometnice za promet željezničkih vozila. U Hrvatskoj postoji 2617 km pruge (HŽ Infrastruktura 2023.). Mnoge dionice pruga nisu ograđene pa predstavljaju veliki izazov za divljač prilikom njenih migracija.

3.3. Vozila u Republici Hrvatskoj

Broj registriranih vozila u Republici Hrvatskoj linearno raste iz godine u godinu pa tako u 2017. godini imamo registriranih 2.056.127 motornih vozila, dok 2022. godine

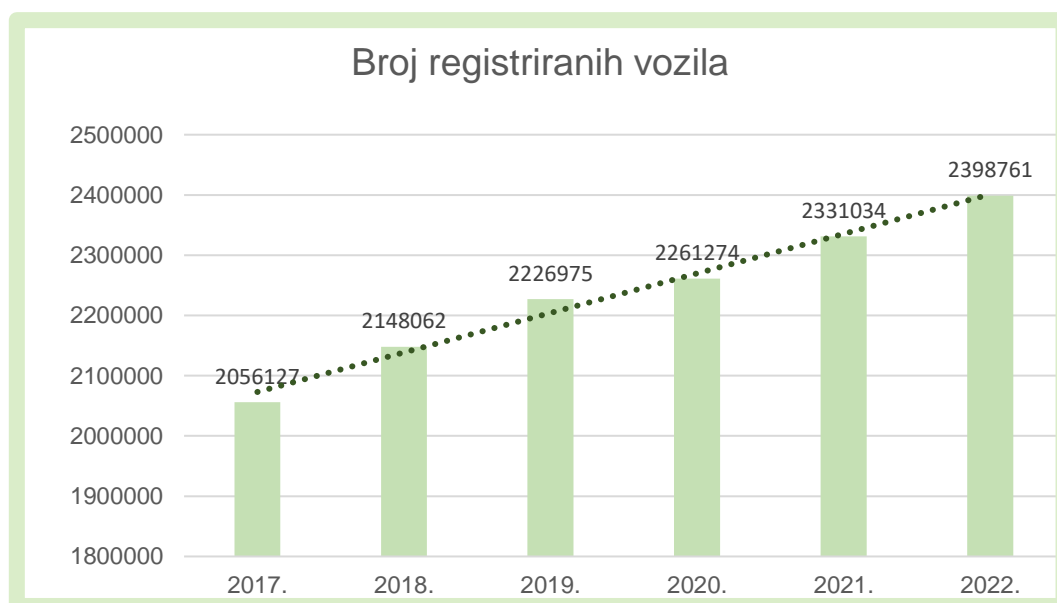

imamo 2.398.761 vozilo, odnosno imamo 342.634 vozila više u odnosu na 2017. godinu (Državni zavod za statistiku 2023.).

Tablica 2. Broj registrirani vozila u RH na godišnjoj razini 2017.-2022.
(izvor podataka: Državni zavod za statistiku)

godina	broj registriranih vozila
2017.	2.056.127
2018.	2.148.062
2019.	2.226.975
2020.	2.261.274
2021.	2.331.034
2022.	2.398.761

U grafikonu 1, isprekidanom linijom, prikazan je rastući trend broja registriranih vozila.

Grafikon 1. Broj registriranih vozila prema godinama

4. NALETI VOZILOM NA DIVLJAČ

Naleti vozilom na divljač predstavljaju vrstu prometne nesreće u kojoj dolazi do sudara vozila i divljači. S obzirom na nepredviđeno ponašanje divljači, takva vrsta prometnih nesreća prijeto konstantno, osobito na dionicama cesta gdje postoje prirodni migratorni putevi divljači koje su prometnice presjekle.

Isto tako, naleti vozilom na divljač predstavljaju veliki rizik na cestama, osobito pri velikim brzinama, iz razloga jer dolazi do velike udarne sile u životinju pri čemu dolazi do znatnih oštećenja automobila, ugibanja divljači, ali i potencijalnog stradavanja vozača.

4.1. Broj naleta vozilom na divljač

U odnosu na ranije navedene podatke o površinama lovišta, duljinama prometnica te broju registriranih vozila u Hrvatskoj, možemo zaključiti da naleti vozilom na divljač i nisu takva rijetkost.

Evidenciju o prometnim nesrećama u kojima je sudjelovala divljač, sve do 2017. godine, nije vodila niti jedna institucija u Hrvatskoj. Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP) nalete na divljač evidentirao je kao „nalete na životinju“, a među tim naletima su se evidentirali i naleti na domaće životinje, tako da točan podatak o naletima na divljač, prije 2017. godine, nemamo.

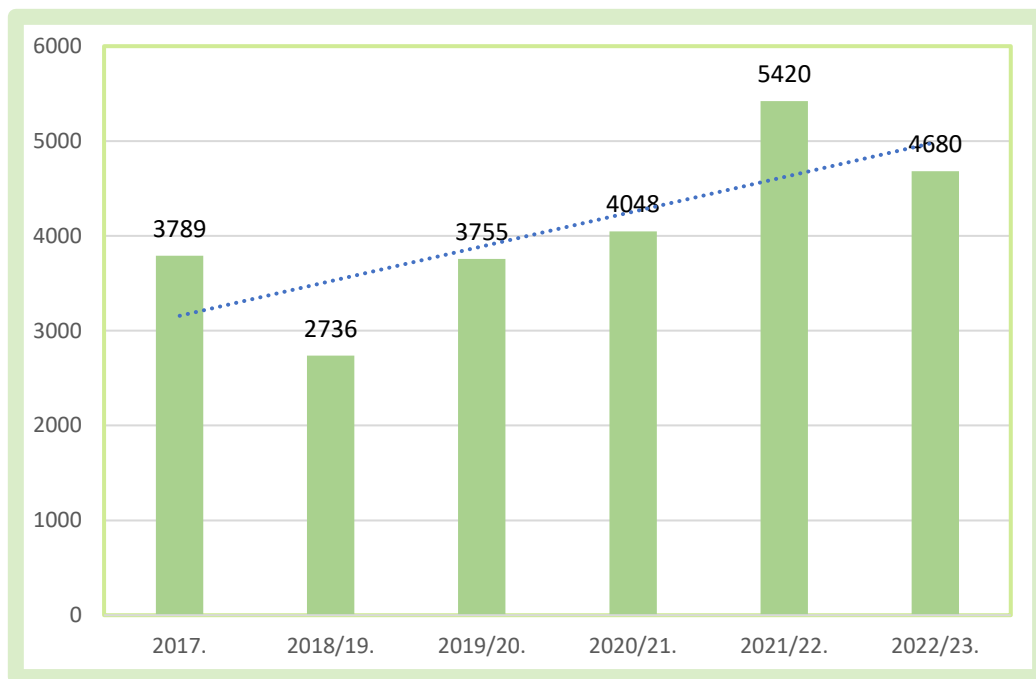
2017. godine Hrvatski lovački savez (HLS), putem svojih županijskih lovačkih saveza i evidencijama lovoovlaštenika, po prvi puta donosi konkretan podatak o naletima vozilom na divljač. Tako je u 2017. godini evidentirano 3.789 naleta (Hrvatski lovački savez 2017.), dok je cjelokupan broj prometnih nesreća za tu godinu iznosio 34.789 (MUP 2017.). Izračunom možemo zaključiti da od ukupnog broja prometnih nesreća, nalet na divljač zauzima 11% ukupnih prometnih nesreća za navedenu godinu.

U 2018. godini, putem osiguravajućeg društva, počinju se evidentirati naleti na divljač. S obzirom da je policia osiguranja kojom se osiguravaju lovoovlaštenici, sklopljena 1.4.2018. godine, podatci o naletima od 1.1.-31.3. 2018. ne postoje, pa je tako u 2018. godini, u razdoblju od 9 mjeseci evidentirano ukupno 1588 naleta, dok je u razdoblju od godine dana, odnosno od 1.4.2018. do 31.3.2019. evidentirano 2453 naleta (HLS 2018.).

Kako bismo lakše mogli promatrati razdoblja u kojima su se počeli evidentirati naleti, radi administrativne problematike (sklapanje novih polica osiguranja), ali i manjkavosti podataka za početak 2018. godine, podijelit ćemo nalete na polugodišnje izračune, odnosno promatrati ćemo razdoblja od 1. lipnja do 31. svibnja iduće godine.

Tako za razdoblje od 1.6.2018. do 31.5.2019. imamo evidentirano 2726 naleta, odnosno prijavljenih šteta osiguravajućem društvu, dok za razdoblje od 1.6.2019. do 31.5.2020. evidentirano je 3755 naleta, a već u godini 2020/2021. evidentirano je 4048 naleta. 2021./2022. evidentirano 5420, dok je u razdoblju 2022./2023. evidentirano ukupno 4665 naleta.

U priloženom grafikonu 2. razvidno je da je trend naleta kroz godine rastući.

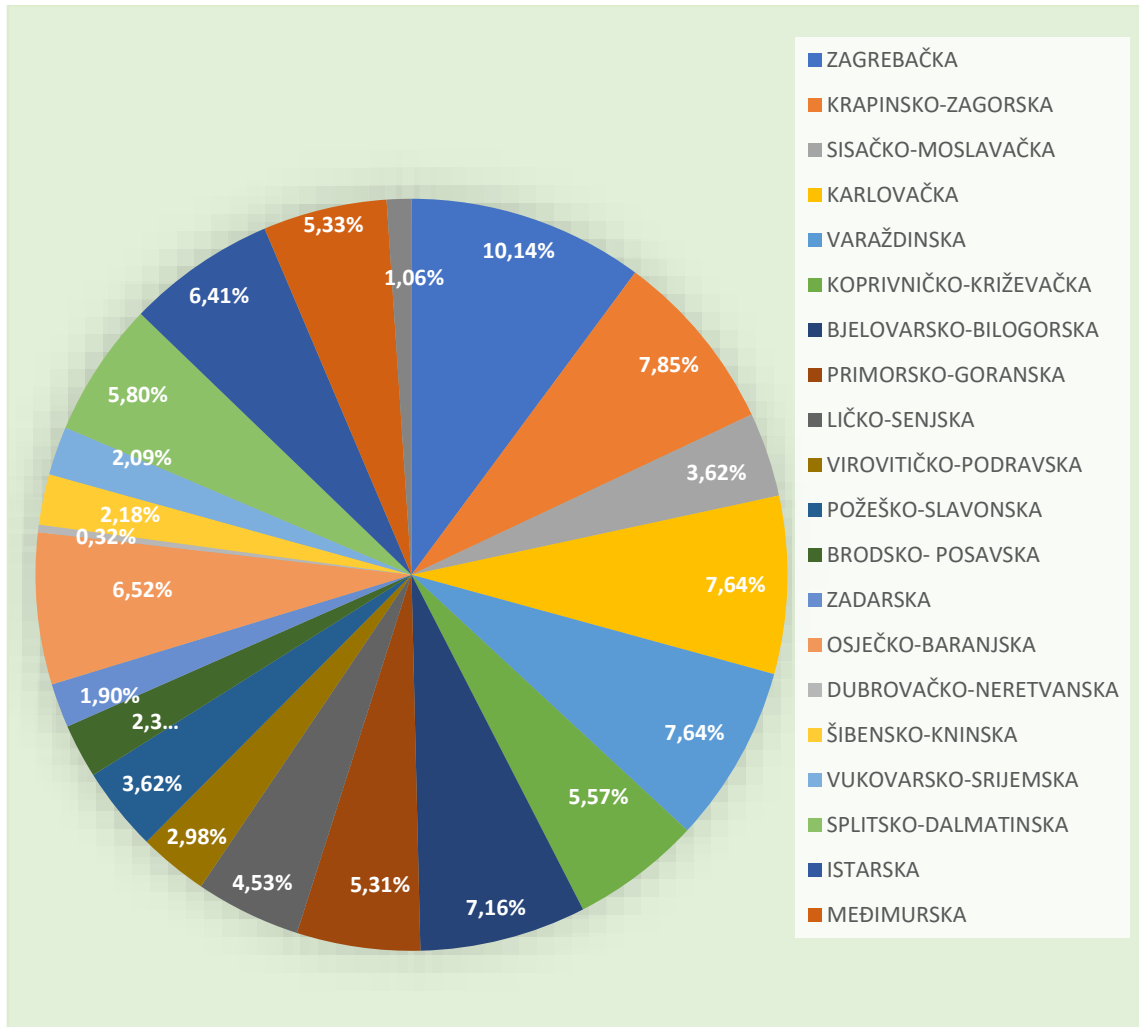
Grafikon 2. Prikaz broja naleta vozila na divljač prema godinama (izvor podataka: HLS)

4.1.1. Broj naleta po županijama

Evidencija broja naleta vozilom na divljač po županijama manjkava je iz ranije navedenih razloga, odnosno radi neevidentiranja naleta na divljač kao zasebnu kategoriju, nego kao „naleta na životinju“. Najviše naleta vozilom na divljač u razdoblju 2022./2023. se dogodio u Zagrebačkoj županiji koju, potom, slijedi Krapinsko-

zagorska te Varaždinska županija, dok najmanji broj naleta bilježi se u Dubrovačko-neretvanskoj županiji (HLS 2023.).

Udjeli naleta po županijama prikazani su u grafikonu 3. te tablici 3.

Grafikon 3. Udio naleta (%) prema županijama od 1.6.2022.- 31.5.2023
(Izvor podataka: HLS)

Tablica 3. Broj naleta vozila na divljač prema županijama
(izvor podataka: HLS)

ŽUPANIJA	BROJ JEDINKI
ZAGREBAČKA	470
KRAPINSKO-ZAGORSKA	364
SISAČKO-MOSLAVAČKA	168
KARLOVAČKA	354
VARAŽDINSKA	354
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	258
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	332
PRIMORSKO-GORANSKA	246
LIČKO-SENJSKA	210
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	138
POŽEŠKO-SLAVONSKA	168
BRODSKO- POSAVSKA	108
ZADARSKA	88
OSJEČKO-BARANJSKA	302
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	15
ŠIBENSKO-KNINSKA	101
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	97
SPLITSKO-DALMATINSKA	269
ISTARSKA	297
MEĐIMURSKA	247
GRAD ZAGREB	49
UKUPNO	4665

4.1.2. Broj naleta prema mjesecima

Unutar razdoblja od 1. lipnja 2022. do 31. svibnja 2023.godine prema HLS-ovim evidencijama najviše naleta na divljač, odnosno prijavljenih šteta na vozilu, bilo je u proljetnim mjesecima, od ožujka do svibnja, dok je u zimskim mjesecima prednjačio mjesec studeni (HLS 2023.), kako je prikazano u tablici 4.

Tablica 4. Naleti vozila na divljač prema mjesecima - druga polovica 2022.
(izvor podataka: HLS)

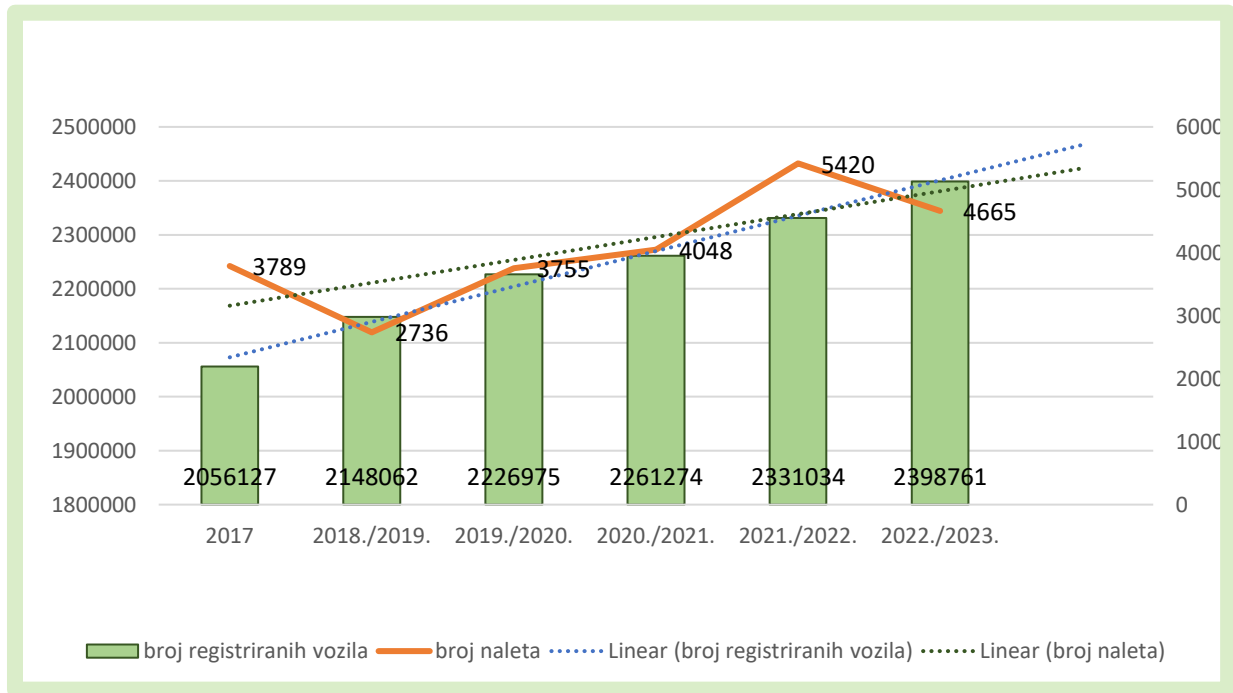
2022. g.	6. mj	7. mj	8. mj.	9. mj	10. mj.	11.mj.	12. mj.	UKUPNO
ZAGREBAČKA	17	20	29	26	32	47	42	213
KRAPINSKO-ZAGORSKA	15	17	23	29	31	25	21	161
SISAČKO-MOSLAVAČKA	7	9	19	13	7	21	17	93
KARLOVAČKA	18	19	34	19	31	42	29	192
VARAŽDINSKA	13	10	17	11	23	21	27	122
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	12	20	27	21	38	31	34	183
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	13	12	17	16	11	28	19	116
PRIMORSKO-GORANSKA	19	18	29	39	38	46	39	228
LIČKO-SENJSKA	10	14	12	13	9	14	10	82
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	10	5	15	13	10	16	8	77
POŽEŠKO-SLAVONSKA	3	6	14	6	8	17	15	69
BRODSKO-POSAVSKA	4	5	8	12	9	6	5	49
ZADARSKA	3	5	8	15	10	7	3	51
OSJEČKO-BARANJSKA	14	25	20	23	25	24	27	158
ŠIBENSKO-KNINSKA		4	4	5	4	5	8	30
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	13	8	13	10	8	13	13	78
SPLITSKO-DALMATINSKA	2	1	4	1	3	3	1	15
ISTARSKA	25	40	35	27	31	45	52	255
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	3	1	6	1	1	7	2	21
MEĐIMURSKA	11	10	14	14	18	28	14	109
GRAD ZAGREB	2	1	2	1	4	1	4	15
UKUPNO	214	250	350	315	351	447	390	2317

Tablica 5. Naleti vozila na divljač prema mjesecima - prva polovica 2023.
(Izvor podataka: HLS)

2023. g.	1. mj.	2. mj.	3. mj.	4. mj.	5. mj.	UKUPNO
ZAGREBAČKA	37	42	46	82	50	257
KRAPINSKO-ZAGORSKA	28	29	37	69	40	203
SISAČKO-MOSLAVAČKA	17	8	17	15	18	75
KARLOVAČKA	23	34	30	32	43	162
LIČKO-SENJSKA	16	15	14	18	25	88
VARAŽDINSKA	15	24	36	52	44	171
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	22	22	36	34	28	142
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	10	18	25	23	28	104
PRIMORSKO-GORANSKA	31	35	37	26	35	164
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	15	4	14	13	15	61
POŽEŠKO-SLAVONSKA	15	13	16	31	24	99
BRODSKO-POSAVSKA	12	13	5	17	12	59
ZADARSKA	4	5	7	16	4	36
OSJEČKO-BARANJSKA	26	25	22	37	35	145
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1	3	4	5	1	14
ŠIBENSKO-KNINSKA	3	4	4	8	4	23
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	17	16	9	20	20	82
SPLITSKO-DALMATINSKA	1	3	4	3	3	14
ISTARSKA	53	45	63	68	47	276
MEĐIMURSKA	29	15	34	29	31	138
GRAD ZAGREB	9	7	6	8	4	34
UKUPNO 1- 5/23.	384	380	466	606	512	2348

4.2. Broj naleta vozilom na divljač u odnosu na broj registriranih vozila

Kako bismo mogli odrediti ovisi li broj naleta o broju vozila, potrebno je promatrati ovaj odnos kroz grafikon 4.

Grafikon 4. Broj naleta u odnosu na broj registriranih vozila

U grafikonu 4. vidljiv je porast broja naleta te broja registriranih vozila kroz razdoblje od 6 godina, odnosno oba promatrana parametra su u porastu s godinama. Isto tako i trend je rastući.

Je li ovaj odnos porasta i naleta slučajan ili je povezan, znat ćemo za nekoliko godina kada će nam i uzorak biti veći.

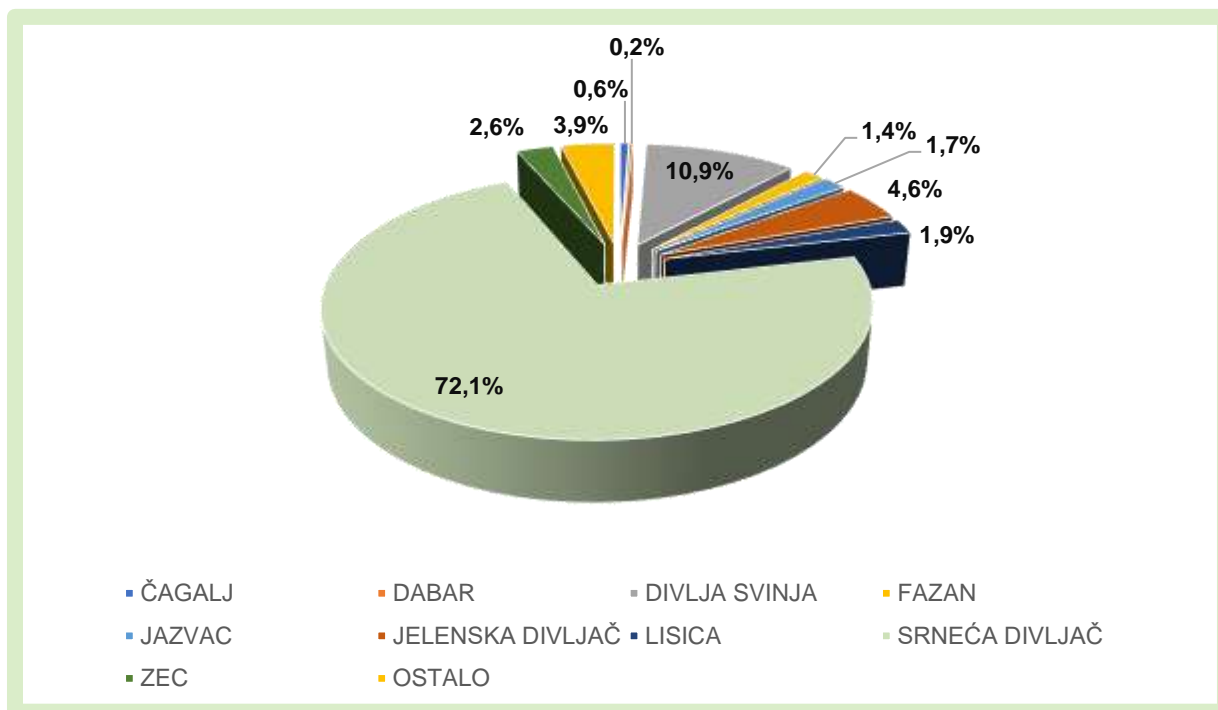
4.3. Vrste divljači

Od 1.6.2022. otkako je HLS preuzeo isplatu naknada za štete, po prvi puta se počela voditi evidencija vrsta divljači koje stradavaju u prometu. U razdoblju od 1.6.2022. do 31.5.2023. stradalo je 4 665 jedinki divljači, od toga najviše srneće divljači čak 72,1% odnosno 3 364 jedinki, a najmanje je stradalo dabra u postotku od 0,2%, odnosno 11 jedinki.

Nakon srneće divljači od krupne najviše je stradavala divlja svinja (509 jedinki), zatim jelenska divljač (216 jedinki).

Od sitne divljači najviše je stradavao zec, 180 jedinki (HLS 2023.).

Grafikon 5. Udio vrsta divljači u naletima vozila od 1.6.2022.- 31.5.2023

Tablica 6. Udio vrsta divljači u naletima vozila prema županijama (izvor podataka: HLS)

Vrsta divljači	I ZAGREBAČKA	II KRAPINSKO-ZAGORSKA	III SISAČKO-MOSLAVAČKA	IV KARLOVAČKA	V VARAŽDINSKA	VI KOPRIVNIČKO-KRIZEVAČKA	VII BJELOVARSKO-BILOGORSKA	VIII PRIMORSKO-GORANSKA	IX LIČKO-SENJSKA	X VIROVITIČKO-PODRAVSKA	XI POŽEŠKO-SLAVONSKA	XII BRODSKO-POSAVSKA	XIII ZADARSKA	XIV OSJEČKO-BARANJSKA	XIX DUBROVAČKO-NERETVANSKA	XV ŠIBENSKO-KNINSKA	XVI VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	XVII SPLITSKO-DALMATINSKA	XVIII ISTARSKA	XX MEDIMURSKA	XXI GRAD ZAGREB	UKUPNO	% DIVLJAČI
ČAGALJ	4	0	0	1	1	0	1	2	1	0	0	1	2	6	2	1	1	1	3	0	1	28	0,6%
DABAR	4	0	2	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	11	0,2%
DIVLJA SVINJA	40	8	30	23	18	14	38	38	11	7	8	6	39	13	18	13	10	86	78	2	9	509	10,9%
FAZAN	6	1	1	2	6	6	2	0	2	3	0	3	0	15	2	1	5	1	3	8	0	67	1,4%
JAZVAC	4	2	6	3	7	5	2	4	3	3	3	3	2	9	3	4	5	4	6	2	0	80	1,7%
JELENSKA DIVLJAČ	8	3	12	12	18	11	62	27	3	21	10	0	2	12	0	3	1	6	2	3	0	216	4,6%
LISICA	7	3	4	6	3	7	2	4	3	9	4	6	4	9	1	4	1	4	3	3	0	87	1,9%
SRNEĆA DIVLJAČ	340	332	104	301	279	206	212	152	181	87	135	72	26	213	9	71	58	161	179	209	37	3364	72,1%
ZEC	3	6	3	0	11	4	4	4	4	5	4	9	8	11	3	4	11	5	13	11	0	123	2,6%
OSTALO	54	9	6	6	9	5	7	15	2	3	4	8	5	13	7	0	5	1	10	9	2	180	3,9%
UKUPNO	470	364	168	354	354	258	332	246	210	138	168	108	88	302	15	101	97	269	297	247	49	4665	100%
UKUPNO %	10,1%	7,8%	3,6%	7,6%	7,6%	5,5%	7,1%	5,3%	4,5%	3,0%	3,6%	2,3%	1,9%	6,5%	0,3%	2,2%	2,1%	5,8%	6,4%	5,3%	1,1%		

5. VRIJEDNOSTI ŠTETE NA VOZILIMA I ISPLATA NAKNADE ZA ŠTETU

Ministarstvo poljoprivrede je 2018. godine po prvi puta počelo financirati štete na vozilima od divljači, odnosno putem osiguravajućih kuća ugovaranjem police osiguranja prvi puta su se vršile isplate naknada za prouzrokovane štete na vozilima od naleta na divljač oštećenim vlasnicima vozila.

Takvom policom osiguranja, osigurani su svi lovoovlaštenici na teritoriju Republike Hrvatske. Godine koje su prethodile 2018. godini, pokazale su da je problem naleta vozilom na divljač ogroman ekonomski udarac lovoovlaštenicima, osobito lovačkim udrugama koje se uglavnom financiraju iz članarina koje plaćaju lovci, odnosno fizičke osobe iz svojih vlastitih sredstava. Uz visoke lovozakupnine koje se plaćaju godišnje, a koje mogu iznositi i nekoliko desetaka tisuća, lovačke udruge jednostavno nisu mogle podnijeti i financijske izdatke za naknade za štete na vozilima te su zbog toga mnoge takve udruge otišle u stečaj.

Kako su vozila razvojem tehnologije bivala sve luksuznija, skuplja te su im i sami dijelovi bili skuplji, vrijednosti takvih šteta dosezale su i više desetaka tisuća kuna, koje udruge jednostavno nisu mogle namiriti.

5.1 Vrijednosti šteta na automobilima od 1.6.2022.- 31.5.2023. godine

Izračun vrijednosti oštećenja na automobilima, odnosno procjenu, procjeniteljska tvrtka vrši posebnim programom, nakon što se u program unesu svi potrebni podaci o vozilu i oštećenjima. Procijenjeni iznosi šteta mogu biti izraženi s PDV-om ili bez njega.

Procijenjena vrijednost šteta s PDV-om na automobilima uzrokovanih naletom na divljač za razdoblje od godinu dana (od 1.6.2022. do 31.5.2023.) iznosi 8.508.208,93 eura, odnosno 64.105.100,18 kuna. (HLS 2023.)

5.2. Polica osiguranja

Premija prve police osiguranja koja je bila sklopljena 1.4.2018. godine iznosila je 24.962.388,75 kuna (HLS 2018.) te ju je, s osiguravajućim društvom Croatia osiguranje d.d., sklopio Hrvatski lovački savez. Osiguranici po polici bili su svi lovoovlaštenici u Republici Hrvatskoj. Ministarstvo poljoprivrede na temelju Ugovora o izravnoj dodjeli financijskih sredstava sufinanciralo je predmetnu policu u iznosu od 20.000.000,00 kuna, dok je Hrvatski lovački savez za tu namjenu izdvajao 5.000.000,00 kuna vlastitih sredstava. Praksa sklapanja polica osiguranja nastavila se sve do 1.6.2022. godine kada je istekla polica osiguranja sklopljena s Euroherc osiguranjem. Pri isteku police, Ministarstvo poljoprivrede raspisuje nekoliko uzastopnih natječajâ za sklapanje nove police osiguranja za štetu nastalu zbog naleta vozila na divljač, prvo u iznosu od 40.000.000,00, zatim na 50.000.000,00 da bi na kraju vrijednost ponuđenog tendera iznosio 55.000.000,00 kuna, no interes osiguranja svaki puta je izostao.

Kako nije uspjelo pronaći niti jedno osiguravajuće društvo koje je bilo spremno sklopiti policu za naknadu šteta nastalih naletom vozila na divljač, Ministarstvo poljoprivrede je s HLS-om sklopilo Ugovor o izravnoj dodjeli financijskih sredstava namijenjenih za financiranje šteta od divljači na vozilima temeljem Odluke o izravnoj dodjeli financijskih sredstava za financiranje šteta od divljači na vozilima te je na taj način HLS preuzeo isplatu naknade za predmetne štete.

Unutar četiri godine, otkako je sklopljena prva polica, vidljivo je kako se vrijednost polica, više nego udvostručila, što je pokazatelj da su vrijednosti šteta te njihov broj u porastu te da je osiguravajućim društvima neisplativo sklopiti policu osiguranja vrijednu 55 milijuna kuna, odnosno za 30 milijuna kuna veću od vrijednosti prve sklopljene police.

5.3. HLS i isplate naknade za štete uzrokovane naletom vozila na divljač

Hrvatski lovački savez se po prvi puta susreo sa ovakvom vrstom djelatnosti kada je 1.6.2022. preuzeo obvezu isplate naknada za štete na vozilima od divljači.

Uz početničko neiskustvo, vrlo brzo je ustrojen protokol po kojem će se prijavljene štete obrađivati.

Pa tako je procedura opisana na sljedeći način:

1. Oštećenik (oštećena osoba), odnosno vlasnik vozila koje je naletjelo na divljač, popunjava odštetni zahtjev, odnosno prijavljuje štetu na obrascu „PRIJAVA ŠTETE“ HLS-a (slika 7.) koji je dostupan na internetskim stranicama Hrvatskog lovačkog saveza te ga dostavlja HLS-u u elektronskom obliku putem e-maila ili u fizičkom putem pošte.

Slika 4. Naslovnica web stranice HLS-a, izvor: <https://www.hls.com.hr/>

Slika 5. Obrazac za prijavu štete na automobilu

2. HLS obavještava oštećenika o poslovnom broju predmeta, kako bi se oštećenik u budućim korespondencijama mogao pozivati na dodijeljeni broj.
3. Procjeniteljskoj kući se zatim dostavljaju podatci o prijavljenoj šteti te se na taj način daje zeleno svjetlo za izlazak na teren ovlaštenog procjenitelja, kako bi mogao procijeniti vrijednost oštećenja te ih dostaviti u vidu izvida štete HLS-u.
4. HLS nakon toga zaprima izvid štete, obavještava oštećenika o tome te mu uz popis oštećenih dijelova dostavlja obavijest u vidu ponude s određenim iznosom za nagodbu koji će se isplatiti ukoliko je odštetni zahtjev osnovan.

Izvid štete - zapisnik o izvidu štete na automobilu

Za klijenta: HRVATSKI LOVAČKI SAVEZ		Broj štete: HLS-2	
Mjesto nezgode:	Dan nezgode: 23.06.2023.	Dan pregleda: 01.07.2023.	Procjenitelj:
Mjesto izvida štete: BUJE		Datum izvida: 02.07.2023.	
Oštećenik			
Ime i prezime (naziv):			
Adresa vlasnika oštećenog vozila:			
Oštećeno vozilo			
Reg. oznaka:	Marka i tip vozila: RENAULT MEGANE III (BZ/DZ)	Broj šasije:	Godina proizvodnje: 2014
Datum prve reg.:	Kw: 70	cm: 1461	Boja vozila: BUJELA
		Prijeđeno km: 283793	Broj vrata: 5
Oštećenja na vozilu			
DIJELOVI ZA ZAMJENU:		KATALOSKI BROJ:	
1. BRANIK PREDNJI		62 02 210 20R	
2. AMBLEM RENAULT		62 89 094 70R	
3. FAR D		26 01 009 23R	
4. SET POKR BRANIKA PR		26 15 204 38R	
DIJELOVI ZA POPRAVK ILI KONTROLU:			
Opće stanje vozila			
Sposobno za vožnju:	Prethodni popravci:	Prethodna oštećenja:	Ispativost popravka:
Da	NE	Ne	Da
Potrebno radno vrijeme za popravak vozila			
Lakirarski radovi:	Lim./meh./elek./tap./i ostali radovi:	Potrošni materijal:	Radni sat(kn/k):
2.20	2.60	142.24€ / 1,071.71kn	15.93€ / 120.02kn
Napomena:			
Oštećenik se obavezuje da svu naknadno primljena oštećenja prilikom popravka vozila odmah prijaviti sadržajevima dopunskog izvida štete. Ovaj izvid o oštećenju ne predstavlja narog ni narudžbu, ni obavezu Hrvatski lovački savez na isplatu naknade štete. Oštećeni dijelovi koji su zamijenjeni vlasništvo su Hrvatskog lovačkog saveza.			
Fiksni tečaj konverzije: 7,53450kn			
Mjesto i datum: 02.07.2023.	Procjenitelj:	Oštećenik:	

Slika 6. Zapisnik o izvidu štete na vozilu
(izvor: dokumentacija HLS-a)

5. Osnovanost zahtjeva za naknadu štete HLS određuje temeljem policijske potvrde o štetnom događaju (zapisniku) tzv. MUP potvrda koja predstavlja javnu ispravu te u kojoj treba biti naveden i izuzet bilo kakav biološki trag koji može potvrditi da se nalet na divljač zaista dogodio.
6. Biološkim tragom smatra se krv, dlaka, bilo kakvo tkivo ili lešina.
7. U slučaju izostanka spominjanja biološkog traga u MUP potvrdi, kontaktira se lovoovlaštenik koji je bio dužan izaći na mjesto događaja prema napatku HLS-a, kako bi u takvim slučajevima mogao potvrditi je li se nalet na divljač dogodio ili nije.
8. Nakon utvrđivanja osnovanosti, oštećenik se obavještava o istoj u vidu odbijenice, ako je ista neosnovana ili, ako je osnovana, u vidu prijedloga za sklapanje sporazuma o nagodbi ili prihvaćanju refundacije po dostavljenom računu.
9. Refundacija se provodi na način da se vrši povrat sredstava oštećeniku kojima je platio popravak automobila u autoservisu.
10. Oštećenik koji zahtjeva refundaciju, dužan je dostaviti fakturu HLS-u te potvrdu da je istu platio.
11. Stavke na dostavljenoj fakturi se uspoređuju sa stavkama na izvidu, odnosno provjerava se je li automobil popravljen sukladno popisanim oštećenim dijelovima od strane procjenitelja te, ako je sve u redu, vrši se refundacija po iznosu računa.
12. Naknadni izvid, odnosno naknadni izlazak procjenitelja, moguć je samo u slučaju kada osoba popravlja automobil u servisu te pri tom procjenitelj popisuje naknadno otkrivena oštećenja koja se nisu mogla vidjeti prije nego se automobil rastavio.
13. Regresni zahtjevi su zahtjevi koje osiguravajuća društva, pri kojima oštećenici imaju osigurana svoja vozila u vidu kasko osiguranja, dostavljaju HLS-u kako bi im se nadoknadila isplata sredstava za štete koje su prijavljene njima po kasko policama. (HLS 2023.)

6. PRAVNO REGULIRANJE ODGOVORNOSTI ZA ŠTETE UZROKOVANE NALETOM VOZILA NA DIVLJAČ

Uz sve ranije navedeno, procedura naplate šteta vrlo je često popraćena skupim sudskim sporovima gdje se, uz namiravanje troškova postupka, treba i namiriti svu pravnu pomoć koju su takvi sporovi zahtjevali, ali i obešteti vlasnika vozila za štetu na vozilu, a sve zbog neumoljive sudske prakse gdje sudske sporove u pravilu gubi lovoovlaštenik. U presudama sudova prevladava mišljenje da je divljač, zatečena na javnoj cesti, opasna stvar te da su za naknadu šteta nastalih naletom vozila na njih odgovorni lovoovlaštenici koji gospodare lovištem. Iako lovoovlaštenici ustraju u dokazivanju da javne ceste ne mogu biti lovišta, sudovi to ne prihvaćaju nego presude donose temeljem Zakona o obveznim odnosima.

6.1. Osvrt na zakone

Štete nastale naletom vozila na divljač reguliraju dva zakona i to Zakon o lovstvu i Zakon o cestama pa tako članak 80. stavak 6. Zakona o lovstvu (NN 99/18) o naletima na divljač govori sljedeće:

„Za štetu nastalu naletom vozila na divljač odgovara se na sljedeći način:

- vozač ako se utvrdi da je upravljao vozilom protivno odredbama propisa kojima je uređeno područje o sigurnosti prometa na cestama i postojećim prometnim znakovima izričitih naredbi
- lovoovlaštenik na čijem je lovištu nastala šteta ako se utvrdi da je šteta nastala zbog provođenja lova.“

Dok Članak 50. Zakona o cestama (NN 84/2011) glasi:

„(1) Za štetu trećim osobama nastalu na javnoj cesti zbog naleta na divljač odgovara se po osnovi krivnje.

(2) Pravna osoba koja upravlja javnom cestom, odnosno koncesionar odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka nastalu na javnoj cesti ukoliko javna cesta, na zahtjev osobe koja gospodari lovištem, nije označena prometnom signalizacijom i opremom sukladno posebnim propisima.“

Iz navedenih članaka lako je uočljivo da oba Zakona u navedenim člancima ne reguliraju situaciju ukoliko se nalet dogodi na cesti koja ima prometnu signalizaciju,

odnosno prometni znak upozorenja „divljač na cesti“ te ako se nalet dogodi dok se ne provodi lov.

Slika 8. Znak "divljač na cesti" (izvor: <https://www.novolist.hr/ostalo/auto-moto/kako-prijaviti-stetu-u-slucaju-naleta-vozila-na-divljac-nista-necete-dobiti-ako-policija-nije-dosla-a-to-je-tek-prvi-uvjet/>)

6.2. Sudska praksa

Sudska praksa po pitanju naleta vozilom na divljač i odgovornosti za štetu je više-manje ista jer gotovo u pravilu za nalet je odgovoran lovoovlaštenik.

Pa tako imamo primjer sudske odluke Visokog trgovačkog suda u Zagrebu pod brojem PŽ 5681/2021-3 (IUS-INFO 2022.) koja savršeno definira sudsku praksu po pitanju naleta na divljač, a koja u svojem obrazloženju glasi:

„Naime, odredbom članka 80. stavka 6. Zakona o lovstvu jeste propisano da za štetu nastalu naletom vozila na divljač odgovara vozač ako se utvrdi da je upravljao vozilom protivno odredbama propisa kojima je uređeno područje o sigurnosti prometa na cestama i postojećim prometnim znakovima izričitih naredbi odnosno lovoovlaštenik na čijem je lovištu nastala šteta ako se utvrdi da je šteta nastala zbog provođenja lova. Međutim, u slučaju kada je došlo do štete na vozilu naletom vozila na divljač kada se

nije provodio lov (kao što je to u ovom predmetu), za odgovornost za štetu mjerodavne su odredbe Zakona o obveznim odnosima.

Prema tome, budući da Zakonom o lovstvu kao lex specialis nije propisano tko odgovara za štetu nastalu na vozilu u slučaju naleta divljači na vozilo u području lovišta kojim gospodari osiguranik tuženika kada se nije provodio lov, tada valja primijeniti odredbe Zakona o obveznim odnosima kojima se uređuje odgovornost za štetu.“

Nadalje, obrazloženje glasi:

„Ustavni sud napominje da iako Zakon o lovstvu ne uređuje u cijelosti tu situaciju, ne može se zahtijevati od zakonodavca da zakonom uredi sve situacije do kojih može doći u svakodnevnom životu, već je na sudskoj praksi da iznađe takva rješenja u sudskim sporovima... „

Divljač koja se kreće na javnoj cesti je opasna stvar (da je divljač koja se kreće cestom opasna stvar proizlazi i iz odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske poslovnih brojeva Rev-2101/86 od 29. siječnja 1987., Rev-2070/92 od 16. prosinca 1992., Gzz-4/04 od 30. lipnja 2004. i Rev-1312/07 od 9. srpnja 2008.), to u slučaju kada je do štete nastale u lovištu naletom vozila na divljač kada se nije provodio lov lovoovlaštenik i nadalje odgovara po načelu objektivne odgovornosti u smislu članka 1063. Zakona o obveznim odnosima u vezi članka 76. stavka 2. Zakona o lovstvu.“

Članci Zakona o obveznim odnosima (2022.) (u daljnjem tekstu ZOO) koji definiraju odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti jesu:

Članak 1063.- *„Šteta nastala u vezi s opasnom stvari, odnosno opasnom djelatnošću smatra se da potječe od te stvari, odnosno djelatnosti, osim ako se dokaže da one nisu bile uzrok.“*

Članak 1064.- *„Za štetu od opasne stvari odgovara njezin vlasnik, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njome bavi.“*

Iako niti u jednom navedenom zakonu ne stoji da je divljač opasna stvar niti ZOO konkretno ne definira opasnu stvar, sudska odluka VSRH Rev 190/2007-2 Vrhovnog suda RH donosi nam uvid u to što se smatra opasnom stvari – *opasna stvar je stvar koja po svojoj namjeni, osobinama, položaju, mjestu i načinu uporabe ili na drugi način čini povećanu opasnost štete za okolinu, pa ih se mora nadgledati i upotrebljavati s povećanom pozornošću (IUS-INFO 2007.)*

Kako je ranije navedeno, sve se svodi na sudsku praksu, a uzevši u obzir da se za većinu naleta sudi po Zakonu o obveznim odnosima, iz priloženih obrazloženja odluka sudova vidljivo je da je lovoovlaštenik uvijek odgovoran.

7. VRIJEDNOST STRADALE DIVLJAČI

Vrijednost stradale divljači u naletima do sada nitko nije izračunavao zbog nedostatka podataka o vrsti i količini stradale divljači.

Štete na divljači stradale u prometu predstavljaju ekonomski gubitak lovoovlaštenicima u vidu jedinke manje predviđene za odstrijel, koja se mogla unovčiti kroz komercijalni lov te gubitka potencijalne trofeje i mesa koje se moglo prodati ili utrošiti. I to su nekakvi direktni gubitci za lovoovlaštenika. Dok indirektni gubitci tiču se lokalne zajednice i države općenito jer zbog, uvjetno rečeno, jedinke koja neće biti odstrijeljena neće se dogoditi nikakav turistički profit u vidu najma smještaja i pripadajućih pristojbi, posjete restoranima, korištenja autocesti i dr..

Sukladno Zakonu o lovstvu (2018.), Ministarstvo poljoprivrede donijelo je Pravilnik o odštetnom cjeniku divljači (2019).

Temeljem priloženih tablica Slika 10. i slika 11., koje su dio članka 2. Pravilnika o cjeniku divljači (NN 20/2019) i članka 4. i 6. Pravilnika o odštetnom cjeniku divljači, lako se može izračunati ukupna vrijednost stradale divljači u razdoblju od godine dana, odnosno od 1.6.2022. – 31.5.2023. godine.

Članak 2.

Tablica 1. VRIJEDNOST KRUPNE DIVLJAČI

dob Vrsta divljači	mladunčad		pomladak		mlada		srednja		zrela	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
	kn/grlu									
Jelen obični	600,00	600,00	1.200,00	1.200,00	4.000,00	2.000,00	10.000,00	3.000,00	16.000,00	3.000,00
Jelen lopatar	350,00	350,00	700,00	700,00	2.000,00	900,00	5.000,00	1.500,00	10.000,00	1.500,00
Jelen aksis	350,00	350,00	700,00	700,00	2.000,00	900,00	5.000,00	1.500,00	10.000,00	1.500,00
Srna obična	200,00	200,00	350,00	350,00	1.500,00	600,00	2.000,00	800,00	2.500,00	1.000,00
Divokoza	300,00	300,00	500,00	500,00	2.200,00	2.000,00	3.500,00	3.200,00	6.700,00	6.000,00
Muflon	300,00	300,00	500,00	500,00	1.800,00	700,00	4.000,00	1.000,00	8.000,00	1.500,00
Svinja divlja	300,00	300,00	600,00	600,00	1.000,00	800,00	4.500,00	1.000,00	8.000,00	1.200,00
Smeđi medvjed	1.400,00	1.400,00	4.000,00	4.000,00	10.000,00	10.000,00	18.000,00	18.000,00	25.000,00	25.000,00

Slika 9. Slikovni isječak tablice vrijednosti krupne divljači (izvor: Pravilnik o cjeniku divljači, NN 20/19)

Tablica 2. VRIJEDNOST SITNE DIVLJAČI

Vrsta divljači	kn/grlu kljunu
Jazavac	50,00
Mačka divlja	100,00
Kune	100,00
Lasica mala	50,00
Dabar	300,00
Zec obični	300,00
Kunić divlji	100,00
Puh veliki	50,00
Lisica	50,00
Čagalj	50,00
Tvor	50,00
Fazan – gnjetlovi	75,00
Jarebica kamenjaraka – grivna	100,00
Jarebica kamenjaraka – čukara	80,00
Trčka skvržulja	100,00
Prepelice	25,00
Šljuke	80,00
Golubovi divlji	100,00
Guske divlje	100,00
Patke divlje	60,00
Liska crna	25,00
Vrana siva	20,00
Vrana gaćac	20,00
Čavka zlogodnjača	20,00
Svraka	20,00
Šojka kreštalica	20,00

Slika 10. Slikovni isječak tablice vrijednosti sitne divljači (Izvor: Pravilnik o cjeniku divljači, NN 20/19)

7.1. Izračun vrijednosti stradale divljači u naletima

U tablici 6. ovog rada iskazane su vrijednosti broja jedinki pojedine divljači stradale u naletima vozilom na divljač te njihov ukupni zbroj na razini cijele države u razdoblju od 01.06.2022. – 31.05.2023. godine.

Pa tako imamo iskazano prema vrsti stradale divljači:

- Jelen obični = 216 naleta
- Srna obična = 3.364 naleta
- Svinja divlja = 509 naleta
- Jazavac = 80 naleta

- Dabar = 11 naleta
- Zec obični = 123 naleta
- Lisica = 87 naleta
- Čagalj = 28 naleta
- Fazan – gnjetlovi = 67 naleta
- Ostalo = 180 naleta

Temeljem Pravilnika o odštetnom cjeniku (2019) te tablica 1.-11. unutar Pravilnika, u Hrvatskom lovačkom savezu donijete su prve kalkulacije vrijednosti nastradale divljači.

10.1.1. Vrijednost stradalih jedinki jelena običnog

Izračunano je da ukupna vrijednost direktne i indirektna 216 jedinki običnog jelena iznosi 1.993.400,00 kn (Stankić Branimir i Hrvatski lovački savez 2023.)

Izračun je rađen po ključu raspodjele nastradalih jedinki po dobnoj strukturi velikog fonda I. bonitetnog razreda nizinskog tipa lovišta bez poplava.

Tablica 7. Dobna struktura jelena običnog u naletima (*Stankić B. i I. Budor, HLS 2023.*)

DOBNA STRUKTURA										Σ		ΣΣ
MLADUNČAD		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA		m	ž	
m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž			
g r l a												
25	25	18	18	26	26	25	25	14	14	108	108	216

Po ovoj dobnoj strukturi koja je izračunana na velikom **fondu I. bonitetnog razreda nizinskog tipa lovišta bez poplava**, vrijednost stradale divljači iznosi:

- Mladunčad (telad)   50 grla x 600,00 kn

Ukupno = 30.000,00 kn

- Pomladak: - Muški 18 grla x 1.200,00 kn = 21.600,00 kn
 - Ženski 18 grla x 1.200,00 kn = 21.600,00 kn
 - Trofeji 18 grla (do 1,99 kg) x 3.000,00 kn = 54.000,00 kn

Ukupno = 97.200,00 kn

- Mlada: - Muški 26 grla x 4.000,00 kn = 104.000,00 k
 - Ženski 26 grla x 2.000,00 kn = 52.000,00 kn
 - Trofeji 26 grla (prosječno 150 CIC točaka) x 8.000,00 kn
 = 208.000,00 kn

Ukupno = 364.000,00 kn

- Srednja: - Muški 25 grla x 10.000,00 kn = 250.000,00 kn
 - Ženski 25 grla x 3.000,00 kn = 75.000,00 kn
 - Trofeji 25 grla (prosječno 175 CIC točaka) x 14.000,00 kn
 = 350.000,00 kn

Ukupno =675.000,00 kn

- Zreli: - Muški 14 grla x 16.000,00 kn = 224.000,00 kn
 - Ženski 14 grla x 3.000,00 kn = 42.000,00 kn
 - Trofeji 14 grla (prosječno 195 CIC točaka) x 31.000,00 kn
 = 434.000,00 kn

Ukupno = 700.000,00 kn

Ukupna vrijednost stradalih jedinki jelena običnog jest 1.866.200,00 kn te tu vrijednost smatramo direktnom štetom na divljači, odnosno direktnim gubitkom.

Indirektnim gubitkom možemo smatrati sav gubitak potencijalne mladunčadi koje bi nastradale košute imale. Kako je gospodarska starost jelena običnog u našim lovištima je 8 do 10 godina (srednja vrijednost 9 godina), slijednom navedenog, u prikazanom

fondu jelena običnog, stradalo je ukupno 65 spolno zrelih košuta po navedenoj spolnoj strukturi pa ako računamo da je prirast po košuti iznosi 1,00 onda nam to donosi sljedeće:

- Mlada košuta prosječne starosti od 4 godine do gospodarske starosti od 9 godina ima 5 godina života pa tako možemo izračunati gubitak od najmanje 130 grla.

Izračun: 26 grla košuta x 5 godina = 130 grla mladunčadi

- Srednja košuta prosječne starosti od 6 godina do gospodarske starosti od 9 godina ima 3 godine pa to donosi gubitak od najmanje 75 grla.

Izračun: 25 grla košuta x 3 godine = 75 grla mladunčadi

- Zrela košuta prosječne je starosti 8,5 godina do gospodarske starosti od 9 godina ima ½ godine te je po tome gubitak od najmanje 7 grla moguće mladunčadi.

Izračun: 14 grla košuta x ½ godine = 7 grla mladunčadi

Ukupan gubitak potencijalne mladunčadi iznosi 226 grla, pa ako taj broj pomnožimo s vrijednosti krupne divljači iz Pravilika za mladunčad u iznosu od 600,00 kn, vrijednost potencijalno izgubljenih grla mladunčadi iznosi **127.200,00 kn** te taj iznos predstavlja indirektnu štetu. U ovaj izračun nije ukalkulirana trofejna vrijednost.

Ukupna izgubljena vrijednost za jelena običnog iznosi 1.993.400,00 kn kada se zbroji direktna šteta na jedinkama te šteta potencijalno izgubljene mladunčadi.

7.1.2. Vrijednost stradalih jedinki srne obične

U istom razdoblju od lipnja 2022. godine do kraja svibnja 2023. nastradalo je 3.364 jedinki srneće divljači te je ukupan gubitak, direktni i indirektni 5.687.300,00 kn. (Stankić B. i I. Budor, HLS 2023.)

Izračun je rađen po ključu raspodjele nastradalih jedinki po dobnoj strukturi izračunanoj na velikom fondu II. bonitetnog razreda nizinskog tipa lovišta bez poplava.

Tablica 8. Dobna struktura srne obične u naletima (Stankić B. i I. Budor, HLS 2023.)

DOBNA STRUKTURA										Σ		ΣΣ
MLADUNČAD		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA		m	ž	
m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	
g r l a												
420	420	320	320	421	421	286	286	235	235	1.682	1.682	3.364

Po ovoj dobnoj strukturi koja je izračunana na velikom fondu **II. bonitetnog razreda nizinskog tipa lovišta bez poplava**, vrijednost divljači iznosi:

- Mladunčad (lanad) 840 grla x 200,00 kn = **168.000,00 kn**
- Pomladak:
  - Muški 320 grla x 350,00 kn = 112.000,00 kn
  - Ženski 320 grla x 350,00 kn = 112.000,00 kn
  - Trofeji 320 grla (do 69,99 točaka) x 1.000,00 kn = 320.000,00 kn

Ukupno = 544.000,00 kn

- Mlada:
  - Muški 421 grla x 1.500,00 kn = 631.500,00 kn
  - Ženski 421 grla x 600,00 kn = 252.600,00 kn
  - Trofeji 421 grla (prosječno 70 CIC točaka) x 1.500,00 kn = 631.500,00 kn

Ukupno = 1.515.600,00 kn

- Srednja:
  - Muški 286 grla x 2.000,00 kn = 572.000,00 kn
  - Ženski 286 grla x 800,00 kn = 228.800,00 kn
  - Trofeji 286 grla (prosječno 80 CIC točaka) x 2.500,00 kn = 715.000,00 kn

Ukupno= 1.515.800,00 kn

- Zreli:
  - Muški 235 grla x 2.500,00 kn = 470.000,00 kn
  - Ženski 235 grla x 1.000,00 kn = 235.000,00 kn

- Trofeji   235 grla (prosječno 90 CIC t.) x 3.500,00 kn
= 822.500,00 kn

Ukupno= 1.527.500,00 kn

Ukupna vrijednost stradale srneće divljači jest 5.270.900,00 kn.

Gospodarska starost srne obične u našim lovištima je 7 do 8 godina (srednja vrijednost 7,5 godina). Slijednom navedenoga, u prikazanom fondu srne obične stradalo je ukupno 942 spolno zrele srne po navedenoj spolnoj strukturi. Ako uzmemo da je prirast po srni jednak 1,00 dobivamo sljedeće:

- Mlada srna prosječne starosti od 4 godine do gospodarske starosti od 7,5 godina ima 3,5 godine pa tako dobivamo rezultat gubitka potencijalne 1.474 mladunčadi.

Izračun: 421 grla srne x 3,5 godine = 1.473,5 ≈ 1.474 mladunčadi

- Srednja srna prosječne je starosti 5 godina te do gospodarske starosti od 7,5 godina ima 2,5 godine te je rezultat gubitak 715 grla mladunčadi.

Izračun: 286 grla srne x 2,5 godine = 715 grla mladunčadi

Zrela srna prosječne je starosti od 7 godina i do gospodarske starosti od 7,5 godina ima ½ godine i time dobivamo rezultat od 118 grla moguće izgubljene mladunčadi.

Izračun: 235 grla srne x ½ godine= 117,5 grla mladunčadi ≈ 118 grla mladunčadi

Ukupan gubitak potencijalne mladunčadi jest 2.307 grla te ako to pomnožimo s cijenom iz odštetnog cjenika Pravilnika u iznosu od 200,00 kn dobivamo rezultat indirektno štete, odnosno vrijednosti potencijalne mladunčadi u iznosu **416.400,00 kn** te niti ovdje, kao niti kod jelena običnog, nije uračunana cijena potencijale trofeje, odnosno trofejne vrijednosti.

Zbroj direktne i indirektno štete na srni običnoj iznosi 5.687.300,00 kn.

7.1.3. Vrijednost nastradalih jedinki divlje svinje

Dobna struktura za divlju svinju je izračunana na velikom fondu II. bonitetnog razreda nizinskog tipa lovišta bez poplava. (Stankić B. i I. Budor, HLS 2023.)

Tablica 9. Dobna struktura divlje svinje u naletima (Stankić B. i I. Budor, HLS 2023.)

DOBNA STRUKTURA										Σ		ΣΣ
MLADUNČAD		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA		m	ž	
m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž			
g r l a												
107	106	51	51	36	36	35	35	26	26	255	254	509

Po ovoj dobnoj strukturi dobivamo sljedeće rezultate stradale divlje svinje:

- Mladunčad (prasad): 213 grla x 300,00 kn

Ukupno= 63.900,00 kn

- Pomladak (nazimad): 102 grla x 600,00 kn

Ukupno= 61.200,00 kn

- Mlada:
  - Muški 36 grla x 1.000,00 kn = 36.000,00 kn
  - Ženski 36 grla x 800,00 kn = 28.800,00 kn
  - Trofeji 36 grla (prosječno 85 CIC t.) x 2.750,00 kn = 99.000,00 kn

Ukupno = 135.000,00 kn

- Srednja:
  - Muški 35 grla x 4.500,00 kn = 157.500,00 kn
  - Ženski 35 grla x 1.000,00 kn = 35.000,00 kn
  - Trofeji 35 grla (prosječno 100 CIC t.) x 5.500,00 kn = 192.500,00 kn

Ukupno= 350.000,00 kn

- Zreli:
  - Muški 26 grla x 8.000,00 kn = 208.000,00 kn
  - Ženski 26 grla x 1.200,00 kn = 31.200,00 kn
  - Trofeji 26 grla (prosječno 110 CIC t.) x 9.000,00 kn
= 234.000,00 kn

Ukupno= 442.000,00 kn

Ukupna vrijednost stradalih jedinki divlje svinje (direktna šteta) jest 1.147.100,00 kuna.

Gospodarska starost divlje svinje u našim lovištima je 6 do 7 godina (srednja vrijednost 6,5 godina). Slijedom navedenoga u prikazanom fondu svinje divlje stradalo je ukupno 148 spolno zrele krmače po navedenoj spolnoj strukturi i prirastom koji je jednak 3,00 izračunom dolazimo da je:

- Pomladak (nazimnica) koja je prosječne starosti od 2 godine do gospodarske starosti od 6,5 godina ima 4,5 godine te time dobivamo kalkulaciju od gubitka najmanje 690 grla mladunčadi.

Izračun: 51 grlo nazimica x 4,5 godine = 230 x 3 (prirast) = 690 izgubljene prasadi.

- Mlada krmača prosječne je starosti od 3 godine te do gospodarske starosti od 6,5 godina ima 3,5 godine tu je gubitak potencijalnih 378 prasadi.

Izračun: 36 grla krmača x 3,5 godine = 126 grla x 3 (prirast) = 378 izgubljene prasadi.

- Srednja krmača prosječne je starosti od 4,5 godine te do gospodarske starosti od 6,5 godina ima 2 godine i prema tome imamo gubitak od 210 grla prasadi.

Izračun: 35 grla krmača x 2 godine = 70 x 3 (prirast)= 210 grla izgubljene prasadi.

- Zrela krmača prosječne je starosti od 6 godina i do gospodarske starosti od 6,5 godina ima ½ godine s prirastom 3,00 daje gubitak od 39 grla prasadi.

Izračun: 26 grla krmača x ½ godine = 13 x 3 (prirast)= 39 grla izgubljene prasadi.

Ukupan indirektni gubitak prasadi iznosi **395.100,00 kn** po odštetnom cjeniku Pravilnika te niti u ovu kalkulaciju nije uračunana potencijalna trofejna vrijednost.

Zbroj direktne i indirektne štete na divljoj svinji iznosi 1.542.200,00 kn.

7.1.4. Vrijednost šteta na ostalim vrstama

Vrijednosti šteta na ostalim vrstama iznose kako slijedi:

Jazavac	80 jedinki x 150,00 kn = 12.000,00 kn
Dabar	11 jedinki x 1.000,00 kn = 11.000,00 kn
Zec obični	123 repova x 1.500,00 kn = 184.500,00 kn
Lisica	87 jedinki x 150,00 kn = 13.050,00 kn
Čagalj	28 jedinki x 150,00 kn = 4.200,00 kn
Fazan – gnjetlovi	67 kljunova x 225,00 kn = 15.075,00 kn
Ostalo	180 jedinki x 1.000,00 kn = 180.000,00 kn

Ukupna vrijednost štete na ostalim vrstama iznosi 419.825,00 kn

Kada sumiramo sve vrijednosti navedenih po svakoj nastradaloj vrsti, ukupna vrijednost direktne štete na divljači 8.704.025,00 kuna, odnosno 1.155.222,60 €.

Indirektna šteta na svim navedenim vrstama iznosi ukupno 9.642.725,00 kn, odnosno 1.279.809,50 €.

Zajedno, direktna i indirektna šteta na divljači, odnosno izgubljena dobit, iznosi 18.346.750,00 kuna tj. 2.435.032,10 eura.

Kada usporedimo štete na vozilima koje s PDV-om iznose 8.508.208,93 € te štete na divljači koje iznose 2.435.032,10 €, možemo izračunati da je vrijednost šteta na divljači jednaka 28,61% vrijednosti šteta na automobilima.

8. ZAKLJUČAK

Naleti vozilom na divljač predstavljaju veliki ekonomski problem, kako pojedincu koji je iskusio takvu nesreću, tako i cijelom društvu u Hrvatskoj jer se velika proračunska sredstva izdvajaju za naknadu šteta na vozilima, a o kojima prosječni vozač ne promišlja jer nije svjestan rizika i učestalosti takvih prometnih nesreća. Ova problematika predstavlja izazov i sa zakonskog aspekta te se žurno treba riješiti i na tom polju kako bi se zaštitila prava oštećenih vlasnika vozila, ali i prava lovoovlaštenika koji ne bi trebali biti odgovorni za nešto što ne može kontrolirati, poput kretanja divljači koje predstavlja sasvim normalnu fluktuaciju u prirodi.

Ne smijemo zaboraviti da smo mi ti koji smo, sa svojim modernim načinom života i svojim cestama i automobilima, ugrozili divljač te da bismo prvenstveno trebali osvijestiti sebe, svoju funkciju u okolišu i shvatiti da i druga živa bića koriste površine koje smo mi uzurpirali. Važno je poraditi na temeljitom informiranju građana o rizicima od naleta na divljač, uputiti ih što svaki pojedinac može učiniti kako bi nalete prevenirao te zaštitio sebe, druge sudionike u prometu, ali i divljač.

9. LITERATURA

1. Anonymous (2023): List of countries by road network size, Wikipedia, datum pristupa: 1. 9. 2023.
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_road_network_size
2. Državni zavod za statistiku (2023.): Priopćenje, datum pristupa: 1. 9. 2023.
<https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29136>
3. Hrvatski lovački savez (HLS) (2017., 2018., 2023.): Interni dokumenti, Štete
4. HŽ Infrastruktura (2023.): Mreža hrvatskih pruga, datum pristupa: 1. 9. 2023.
<https://www.hzinfra.hr/naslovna/mreza-hrvatskih-pruga/>
5. IUS-INFO (2022.): Sudska odluka Visokog trgovačkog suda- presuda, datum pristupa: 1. 9. 2023. <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VTSRH2021PzB5681A3>
6. IUS-INFO (2007.): Sudska odluka VSRH REV 190/2007-2, datum pristupa: 1. 9. 2023. <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/VSRH2007RevB190A2>
7. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. n.d. Enciklopedija.hr.(2021.): Definicija ceste, datum pristupa: 1. 9. 2023.
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11335>
8. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (2023.): Prometna infrastruktura, datum pristupa: 1. 9. 2023. <https://mmpi.gov.hr/infrastruktura/prometna-infrastruktura-137/137>
9. MUP (2017.): Bliten o sigurnosti cestovnog prometa, datum pristupa: 1. 9. 2023.
<https://mup.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/bilteni/Bilten%20o%20sigurnosti%20cestovnog%20prometa%20za%202017.%20godinu.pdf>
10. Odluka o razvrstavanju javnih cesta (NN 18/21), datum pristupa: 1. 9. 2023.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_02_18_429.html
11. Pintur K., V. Slijepčević, N Popović, D. Andrijašević (2012): Dynamics of wildlife-vehicle collisions on roads of Karlovac county, Croatia. Journal of Central European Agriculture, 13 (2), pp.340-349.
12. Pravilnik o odštetnom cjeniku divljači (NN 31/2019), datum pristupa: 1. 9. 2023.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_31_621.html
13. Središnja lovna evidencija. (2023.): Lovišta, datum pristupa: 1. 9. 2023.
<https://sle.mps.hr/huntingGroundPublic/index>
14. Stankić, B., I. Budor, (2023) Štete- Interni dokument, Hrvatski lovački savez

15. Zakon o cestama NN 84/2011. 2011. br. (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 114/22, 04/23), Narodne novine, datum pristupa 1. 9.2023. <https://www.zakon.hr/z/244/Zakon-o-cestama>.
16. Zakon o cestama 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 114/22, 04/23., Narodne novine, datum pristupa: 1. 9. 2023. <https://www.zakon.hr/z/244/Zakon-o-cestama>.
17. Zakon o lovstvu (NN 99/18), Narodne novine, datum pristupa: 1. 9. 2023. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_11_99_1913.html.
18. Zakon o obveznim odnosima NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, Narodne novine, datum pristupa: 1. 9. 2023. <https://www.zakon.hr/z/75/Zakon-o-obveznim-odnosima>.

IZJAVA

Pod punom odgovornošću vlastoručnim potpisom potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao preslikavanjem, kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe radove navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio navodnim znakovima. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključujući i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovog rada.

U Karlovcu, _____

Potpis studenta